

ขบวนการองค์กรชุมชน

ขบวนการองค์กรชุมชน

องค์กรชุมชนทั้งระดับชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน จะเป็นกลไกหลักในการทำงานและการจัดการ ทั้งนี้เพราะชุมชนเป็นเจ้าของปัญหาและรู้ความต้องการของตนเอง และมีพลังอย่างหลากหลาย เช่น การออมทรัพย์ ช่างชุมชน

“องค์กรชุมชน” คือ การรวมตัวกันของคนในชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่แต่มาร่วมกันบนฐานปัญหาาร่วมกัน ก่อเกิดการค้นหาคิดค้นวิธีการในการแก้ไขและจัดการ โดยในการรวมตัวกันนั้นต้องมีกระบวนการจัดการให้ผู้คนหรือสมาชิกนั้นๆ อยู่ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียม และมีส่วนร่วม เกิดความตระหนักร่วมยึดเหนี่ยวร่วมและรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ ดำเนินไปได้อย่างลุล่วง

บทบาทหน้าที่

มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการจัดการตนเองโดยเป็นความต้องการของชุมชน ที่ต้องการจัดการตนเองให้สัมพันธ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาและการจัดการจึงต้องเกิดจากฐานชุมชน ไม่ได้เกิดจากกลไกของรัฐมาทำให้การจัดการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจึงต้องมีชุมชนเป็นแกนหลัก มีชาวบ้านเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น

“องค์กรชุมชน” ประกอบด้วย

- กลุ่มต่างๆ ในชุมชนที่มีการรวมตัวมีกิจกรรมเคลื่อนไหวมีสมาชิกเข้าร่วม
- คณะทำงานหรือคณะกรรมการองค์กรชุมชน
- คณะทำงานกลุ่มย่อยหรือคณะกรรมการกลุ่มคณะกรรมการโซน
- สมาชิกที่มีส่วนร่วม

กระบวนการเตรียมตัวในการทำงานของขบวนองค์กรชุมชน

- สสำรวจรวบรวมและจัดระบบข้อมูล (ทั้งภายในและภายนอกองค์กรหน่วยงานต่างๆ)
- สสำรวจคนทำงาน/ครอบครัวผู้เดือดร้อนข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ
- สสำรวจที่ดิน ขนาดที่ดิน ผังเมือง แผนที่ทางอากาศ ที่ตั้งชุมชน ขอบเขตที่ดินทั้งเก่าและใหม่ที่มี (อยู่ในพื้นที่แก้ไข

ปัญหาและศึกษาระเบียบของเจ้าของที่ดิน)

- การรวมกลุ่มผู้อยู่อาศัยในชุมชนให้มีเป้าหมายทิศทางการดำเนินงานร่วมกัน
- สร้างความเข้าใจกระตุ้นให้เห็นความสำคัญให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยและเข้าร่วมโครงการ

บ้านมั่นคง

- ชุมชนจัดบทบาทการทำงาน/การแบ่งกลุ่มย่อยเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วม
- การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย
- ตั้งคณะทำงานชุมชนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานภาคีในเมือง (คณะกรรมการเมือง)
- จัดทำผังเก่า/ ผังใหม่/ ออกแบบระบบสาธารณูปโภค/ ออกแบบบ้านและจัดผังเมืองร่วมกับท้องถิ่น
- วิเคราะห์แยกประเภทผู้เดือดร้อน/ การพิจารณาและรับรองสิทธิ (รายชื่อผู้รับผลประโยชน์)
- เตรียมเอกสารเพื่อเสนอโครงการในการขอใช้ที่ดิน (แต่ละประเภทของที่ดิน)
- การดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ (นิติบุคคล) เพื่อทำสัญญาเช่า

การขับเคลื่อนกลไกเมือง

• เป็นการสร้างและยกระดับชุมชนคนจนเมืองตามขบวนการของบ้านมั่นคง โดยมีรูปธรรมการเปลี่ยนแปลงอย่างบ้านมั่นคงที่ชุมชนลงมือจัดการเอง

• จากรูปธรรมความสำเร็จต่างๆ ทำให้ชุมชนคนจนเมืองมีสถานภาพและฐานะทางสังคมที่ได้รับการยอมรับมีที่อยู่ที่ยั่งยืนทางสังคม ก่อเกิดเวทีการขยายผลที่ทำให้เกิดการร่วมมือเชื่อมร้อยเครือข่ายเชื่อมร้อยหน่วยงาน เชื่อมกับท้องถิ่นก่อเกิดพลังในการทำงานในระดับที่สูงขึ้น

• เกิดการขยับจากเรื่องบ้านสู่กระบวนการวางแผนร่วมกัน เพื่อจัดการเมืองทั้งระบบอย่างรอบด้าน... เราไม่ได้ทำแค่เรื่องบ้านเท่านั้น..แต่เราจะร่วมกันวางแผนจัดการทั้งชีวิต!

การแก้ไขปัญหาระดับเมือง : เหตุผลและความจำเป็น

• ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบการแก้ปัญหาได้หลากหลาย เช่น สามารถแก้ไขทั้งที่เดิมและที่ใหม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ คือเหตุผลท้องถิ่นผู้อยู่และความคุ้มค่า

• ใช้ปริมาณเป็นพลังในการต่อรองกับหน่วยงานรัฐ เช่น กรมที่ดินกรมธนารักษ์รวมถึงสามารถผลักดันสู่ระดับนโยบายได้

- เชื่อมโยงสู่การสร้างเครือข่ายชาวบ้านโดยใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือ
- เป็นการเติมเต็มกันระหว่างช่องว่างของชุมชนและท้องถิ่น
- เกิดความต่อเนื่องในการแก้ปัญหาและการดำเนินงานอย่างเป็น “พลวัตร”
- การแก้ไขปัญหาชุมชนไม่สามารถแก้ไขได้ถ้าทำเพียงชุมชนเดียวจะไม่มีเพื่อนในการร่วมต่อสู้ต้องรวมกลุ่มกันและพัฒนาทั้งเมือง
 - ภาศักรรรมการเมืองต้องประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทุกด้าน และหลากหลายเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาเมืองทั้งระบบไม่เฉพาะจุดใดจุดหนึ่ง
 - การแก้ไขปัญหาทั้งเมืองจะทำให้คนในชุมชนรวมพลังร่วมแรงร่วมใจในการแก้ปัญหาทั้งหมดการทำงานวางอยู่บนแนวคิดการได้ประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย
 - การพัฒนาท้องถิ่นควรมองให้เป็นระบบและมองระยะยาวไม่ควรมองเป็นบุคคล

เป้าหมายสำคัญของขบวนเมือง

1. เป้าหมายทางสังคม มุ่งสร้างทุนทางสังคมโดยอาศัยการพัฒนาการเรียนรู้จัดสวัสดิการชุมชนการพัฒนาคนรุ่นใหม่และศูนย์เรียนรู้ชุมชน
2. เป้าหมายทางเศรษฐกิจ มุ่งพัฒนาศักยภาพในระดับครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย
3. เป้าหมายในการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม
4. การสร้างเมืองภาคพลเมืองบนฐานความร่วมมือหลายฝ่าย
 - ขบวนภาคประชาชน
 - ขบวนเมือง
 - ขบวนความร่วมมือเมืองกับชนบท

กระบวนการ

- ประชุมชุมชนที่มีปัญหาทั้งหมด
- สสำรวจข้อมูล
- จัดระดับความสำคัญของปัญหาเมือง
- วางแผนการแก้ปัญหาตามลำดับความเร่งด่วนของปัญหา
- จัดบทบาทของคณะกรรมการเมืองโดยเอาปัญหาเป็นตัวตั้งแล้ววางบทบาทที่สอดคล้องกับปัญหา
- เอาปัญหาทั้งหมดเสนอกับนายกเทศบาลเพื่อเข้าสู่สภาแล้วนำไปสู่การแก้ปัญหาตัวอย่างเช่นใช้คลองในการแก้ไขปัญหาแล้วเชื่อมโยงสู่การแก้ปัญหาทั้งระบบ

“องค์กรชุมชน” คือส่วนสำคัญของหากองค์กรชุมชนเข้มแข็งชัดเจนเกาะเกี่ยวรวมกันเป็นขบวนที่ชัดเจนเห็นปัญหา มีเป้าหมายความร่วมมือจากภาคีท้องถิ่นไม่ใช่เรื่องยากและสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างเป็นรูปธรรมและแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเอาฐานล่างเป็นตัวตั้งเป็นตัวขับเคลื่อนงานพัฒนาจัดการโดยชุมชนเป็นแกน

หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนระดับกลไกเมือง

การขับเคลื่อนกลไกเมือง คือกระบวนการทำงานของเมืองที่ชาวบ้านเดินร่วมกัน

- เป็นการทำงานที่เชื่อมโยงคนกลุ่มหน่วยงานและศักยภาพที่หลากหลายเพื่อร่วมกันวางแผนและดำเนินการพัฒนาเมืองอย่างมีส่วนร่วม
- เห็นเป้าร่วมกันทำแล้วต้องเห็นการเปลี่ยนแปลงจากการวางแผนร่วมกันของทั้งเมืองทำให้ชุมชนสามารถกำหนดและจัดวางแผนของชุมชนอย่างสอดคล้องกับแผนของเมืองสามารถกำหนดทิศทางในการจัดการชีวิตตัวเองและชุมชนได้ อย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามแผนของเมือง
- ไม่หยุดนิ่ง... ต้องมีการขยายผล
- ยกระดับพัฒนาและสร้างการเรียนรู้ของคณะกรรมการสมาชิกที่เกี่ยวข้อง

ขอบคุณที่มาจาก: www.codi.or.th